Odessza kulturális élete (2.)

Színház, zene, tudomány

Odesszában hat színház, filharmónia és konzervatórium van. Az Odesszai Állami Opera és Balett Színház műsorán megtalálhatók az ukrán Glinka, Borogyin, Gulak-Artemovszkij, Liszenko, az orosz Csajkovszkij, Rubinstein, a szovjet Prokofjev, Hrennyikov, Hacsaturjan, Dankevics, Minkusz, valamint számos külföldi, így például Rossini, Verdi, Puccini, Leoncavallo és más szerzők művei. Az Odesszai Operaház egyike Európa legszebb építészeti emlékműveinek, ugyanannak a Fellnernek és Helmernek a tervei alapján készültek, akik a Szegedi Nemzeti Színház épületét is tervezték. Ebben a színházban vezényelt Csajkovszkij, Rimszkij-Korszakov, Rubinstein, Glazunov, s énekelt Jermolova, Saljapin, Nyezsdanova, Szobinov. Ma az Odesszai Operaháznak olyan híres énekesek a tagjai, mint Galina Olejnyicsenko, V. Ogrenyics, V. Nyescsertnij, A. Rihter és mások.

Az Októberi Forradalomról elnevezett Ukrán zenei és drámai színház, amely nemrég ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját, az orosz, ukrán és a szovjet drámairodalom nagyjainak — Kotljanevszkij, Sztaricskij, Karpenko-Karij, Franko, Kulis, Kornyejcsuk, Kocserga, Levada, Zarudnij művein kívül ukrán fordításban számos külföldi szerző darabját tűzi műsorára. Szeljutyina, Gajdajenko és Rjadcsenko odesszai drámaírók darabjait is többször játszották már. Jelenleg a színháznak olyan kiváló tagjai vannak, mint Tuz, Bozsek, Lucenko, Tverdohlib, Szljozka, Pohilko, Osztasevszkij.

Az A. Ivanov nevét viselő Odesszai Orosz Drámai Színház céljául főleg a mai szovjet és külföldi művek bemutatását tűzte ki. Repertoárjában megtalálhatóak Arbuzov, Rozov, Radzinszkij, Dvoreckij, Eduardo de Filippo és mások művei. Nagy sikert aratott a nemrég bemutatott és Puskin odesszai tartózkodásának eseményeit felelevenítő darab, melynek címe: „Mindössze 11 hónap." A darab szerzője Dinov, az Odesszai Operett Színház színésze. Az Orosz Drámai Színházban olyan kiváló művészek dolgoznak, mint Bugova, Csinidzsanc, Mihajlov, Marenyyikov, Prosztyakov, Poljakova, Naumcev, Zajdenberg, Kotov és mások.

A vidám és életkedvvel teli odesszaiak körében nagy népszerűségnek örvend az Odesszai Operett Színház. A szovjet Dunajevszkij, Alekszandrov, Lisztov művein kívül a színház repertoárjában számos külföldi, különösen Kálmán Imre operettjei szerepelnek (Bajadér, Csárdáskirálynő, Cirkuszhercegnő, Marica grófnő stb.). Nagy hírnévnek örvendenek az operettszínház művészei, Vogyanoj, Dembszkaja, Szatoszova, Ivanova, Gyomina, Dinov, Krupnyik és mások. Idén az Odesszai Operett Színház új, impozáns épületbe költözik át, a Proletarszkij körútra.

Odesszai művészek gyakran lépnek fel koncertekkel a város gyáraiban, üzemeiben, falusi művelődési otthonokban, nyáron pedig a Szovjetunió különböző városaiban vendégszerepelnek. Viszonzásul Odesszába különböző városok, így Moszkva, Leningrád, Kijev, Minszk színházkollektívái jönnek el vendégszereplésre. Az ifjúság körében nagyon népszerű az Ny. Osztrovszkij nevét viselő Ifjúsági Színház, a gyermekek körében pedig a Területi Bábszínház. Az Odesszai Állami Opera és Balett Színházon kívül a város zenei életében jelentős helyet foglal el az Állami Filharmónia. A Szovjetunió különböző részeiből, valamint a külföldről meghívott együttesek, híres művészek lépnek itt fel. A város zenei kultúrájának fejlesztésében jelentős szerepet játszik még a konzervatórium, amelyet a nagy orosz énekesnő, A. Nyezsdanova után neveztek el. A konzervatóriumban zeneileg magasan képzett énekeseket, zenészeket és karmestereket nevelnek. Itt tanult többek között K. Danykevics zeneszerző, D. Ojsztrah hegedűs, E. Gilelsz zongorista, M. Grisko, A. Krivcsenya, E. Csavdar énekesek, Galina Olejnyicsenko énekesnő és mások.

Odessza tudományos és művelődési központ: 15 egyeteme és főiskolája van. A legrégibb felsőfokú oktatási intézményt — az Odesszai Állami Egyetemet 111 évvel ezelőtt alapították, maga a város 182 éves! A tudományos kutatóintézetek közül az egész világon ismert például a V. P. Filatov nevét viselő szemészeti kutatóintézet, az Össz-szövetségi szelekciós és genetikai intézet, a borászati és szőlőtermesztési kutatóintézet, a fizikai kutatóintézet, az obszervatórium és más tudományos kutatóintézetek. Nemrég kezdte meg működését a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Déli kutató központja. Odesszában élt és dolgozott a tudomány olyan jelentős képviselője, mint N. I. Pirogov (az ő nevét viseli az orvosi egyetem), I. I. Mecsnyikov (róla nevezték el a tudományegyetemet), D. I. Mengyelejev, a fiziológus I. M. Szecsenov, a mikrobiológus N. F. Gamaloja, a matematikus Csebotarjev, V. P. Filatov és még sokan mások.

Az odesszai egyetemeken és főiskolákon, valamint a tudományos kutatóintézetekben a népgazdaság számára fontos tudományos kutatómunka folyik. A Filatov nevét viselő szemészeti klinikán, amelyet jelenleg L. Pucskovszkaja vezet, a szemszövetek átültetésének különböző módját vizsgálják. A szelekciós-genetikai kutatóintézetben a gabonafélék új fajtáit kísérletezik ki, amelyek közül az Odessza 13. fajtájú búza nagy elismerést váltott ki. Az egyetemen kiváló eredményeket értek el az új műanyagfajták kutatása, valamint az űrfényképezés technikájának kidolgozása terén; fontos tudományos kutatómunkát végeznek az obszervatóriumban is, amelynek vezetője V. P. Cecevics, az Ukrán Tudományos Akadémia levelező tagja. Említésre méltóak a nyelvészet és az irodalomtudomány terén elért eredmények is.

Odessza négy múzeuma: az Archeológiai, a Történeti (melynek három részlege van: a történelmi, az irodalmi és a természeti), a Szépművészeti, valamint a Keleti és Nyugati Művészetek Múzeuma. Ezek közül az első kettőben különböző történelmi dokumentumok, tárgyak, művészeti alkotások láthatóak, amelyek a Fekete-tenger északi partvidékének történelmével kapcsolatosak ősidőktől napjainkig. A múzeum irodalmi részlege A. Puskin odesszai tartózkodásának dokumentumait, emlékeit gyűjti össze és dolgozza fel. A Szépművészeti Múzeumban híres orosz festők, I. Ajvazovszkij, I. Rjepin, A. Szavraszov, I. Kramszkoj képei mellett az ukrán festészet nagyjainak N. Pimonyenkónak, Sz. Vasziljevszkijnek, K. Trutovszkijnak, Sz. Szvetoszlavszkijnak, valamint az odesszai K. Konsztandinak, G. Ladizsenszkijnek, N. Kuznyecovnak képei láthatóak. A Nyugati és Keleti Művészetek Múzeumában értékes reneszánszkorabeli németalföldi, olasz és más nyugat-európai festők művei mellett számos antik szobrot helyeztek el.

Mihail Iljas,
az odesszai I. I. Mecsnyikov Állami Egyetem docense

Tanulni érdemes

Ruhagyári tapasztalatok

Somogyi Károlyné felvétele

Harmadéves férfiszabó-tanulók gyakorlati foglalkozása a ruhagyár tanműhelyében

A Szegedi Ruhagyárban zömmel lányok és asszonyok dolgoznak és szakmájuk valóban a kényesebb mesterségek sorába tartozik. A divat állandó változása, a kelmék és a szabászat állandó megújulása is erre készteti a férfiszabó szakmunkásokat. Arról érdeklődtünk a gyárban *dr. Simon Margittól*, a személyzeti és oktatási osztály vezetőjétől, hogy milyen lehetőségeket kínálnak a tanulni vágyó munkásoknak.

A legalapvetőbb forma *a szakmunkástanulók képzése.* Előnyös helyzetben vannak a ruhagyáriak, mivel általános tapasztalat, hogy Szegeden és környékén a fiatal lányok és fiúk szívesen jelentkeznek a 624-es számú intézetbe, hogy férfiszabó szakmát tanuljanak. A képzés három esztendőn át tart, az elméleti tantárgyakat a tanulóintézetben, a szakmai képzést pedig a ruhagyár korszerű tanműhelyében sajátítják el az ifjak. Jelenleg a három évfolyamon 92 fiatal tanul, 17 fiú és 75 leány. A végzősöket nem kell „lasszóval" visszatartani, maradnak szívesen, bár semmiféle kölcsönös kötelezettség nincs a tanulók és a gyár között.

Gondot jelent, hogy kevés a fiú a tanulók között, holott rájuk később szép feladatok várnak technikusi, technológus munkakörben. Néhány sajátos munkakör indokolja, hogy férfiak végezzék el az esetenkénti és éjjeles beosztást igénylő feladatokat. A szakmunkástanulók 150—550 forintot kapnak havonta, attól függően, hogy mely évfolyamra járnak és milyen a tanulmányi előmenetelük.

Akik fiatal korukban elmulasztották, hogy *szakmunkás-bizonyítványt* szerezzenek, azok előtt sem zárult le véglegesen a lehetőség, hiszen *a gyárban rendszeres a felnőttek szakmunkásképzése is.* Ennek természetesen több föltétele van: legalább egyesztendős munkaviszony az üzemben, bizonyos szakmai ismeret megszerzése és természetesen a nyolc általános iskolai végzettség és a 18. életév betöltése. A felnőttek elméleti és gyakorlati képzését a gyár szakemberei vállalták, mérnökök, technikusok, közgazdászok. A tanulási idő két év alatt 830 óra, melynek záróakkordjaként a 624-es intézetben kell vizsgázni. Aki *megszerzi a szakmunkás-bizonyítványt, annak a vállalat 2000 forint pénzjutalmat* ad. Könnyítés, hogy a szülési, vagy gyermekgondozási szabadságon levők akkor járnak be órákra, amikor az nekik a legmegfelelőbb.

A Szegedi Ruhagyárban is mindinkább igénylik a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező fiatalokat. A helybeli Textil- és Ruhaipari Szakközépiskolában eddig nem volt ruhaipari tagozat, tehát speciálisan képzett szakemberek nem is kerültek a gyárba. Néhány éve, 1973-ban inult az első évfolyam, amely igazodott az üzem műszakbeosztásához: délelőtt és délután tanulhattak az érdeklődők, összesen nyolcvan szakmunkás, csoportvezető, művezető, de tanulhattak levelező tagozaton is. *Jövőre már 42 fiatal vizsgázik a szakközépiskolában.* Akik ebben a tanitézetben végeznek, a gyártól 3000 forint jutalmat is kapnak.

Kevesen pályáznak az üzemmérnöki képesítést nyújtó főiskolába. Pedig ilyen végzettségűekre nagyon nagy szükség volna a ruhagyárban. A mérnöki képzettségűek előtt szép jövő áll. Példázza ezt a szegedi gyár főmérnökének útja is. *Szabó Edit* alig két éve készült diplomamunkájára, s a szegedi gyárban szerzett tapasztalatokat dolgozatához. Közben megszerette az üzemet és visszajött. Negyedéves terminusokban ismerkedett a gyártás mozzanataival, majd főmérnőkké nevezték ki. Ezen a szakon végzett már *Kiss Lászlóné* és most folytatja tanulmányait *Kothencz Károlyné.* Aki a főiskolán végez, 5000 forint jutalomban részesül.

A tanulás természetesen *sohasem* fejeződik be, különféle továbbképzések, tanfolyamok várják a dolgozókat. Jelenleg a művezetők és a minőségi ellenőrök járnak egy 170 órás tanfolyamra. A TIT és az MSZBT közreműködésével idegen nyelveket tanulhatnak az érdeklődők. A politikai oktatás is sokrétű, kihelyezett Marxizmus—Leninizmus Szakközépiskola működik az üzemben, s szeretnék ha ősztől kihelyezett tagozatot nyitna a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetem is. A *ruhagyár évente körülbelül 1—1,5 millió forintot költ oktatási célokra.* A befektetett összeg visszatérül az egyén és a közösség javára.

G. I.

Közlekedési balesetek

Ittasan vezetett személygépkocsit Ürge László Röszke, Lenin utca 21. szám alatti lakos. Szegeden, a Bocskai utcában kanyarodás közben elvesztette uralmát a volán fölött, áthaladt a menetirány szerinti bal oldalra, ahol egy parkoló személygépkocsinak ütközött. Az anyagi kár mintegy 7 ezer forint. Ürge Lászlót előállították vérvételre, és jogosítványát elvette tőle a rendőrség.

Vezetésre átadott személygépkocsival ittasan hajtott Algyő és Szeged között Ó. Szabó Zsigmond Csaba Oroszlány, Lenin körút 11. szám alatti lakos, és hátulról beleszaladt egy előtte haladó lovas kocsiba. Sérülés nem történt, az anyagi kár mintegy 6 ezer forint. A gépkocsi vezetőjét előállították vérvételre. Ügyében eljárást indított a rendőrség.

Bejáróból figyelmetlenül tolatott személygépkocsival a Dorozsmai úton Kiss Flórián Kömpöc, Hunyadi utca 12. szám alatti lakos. Motorkerékpárral a gépkocsinak ütközött Baumann Harry Szeged, Régi posta utca 14. szám alatti lakos. A motoros sérülést szenvedett, az anyagi kár mintegy 5 ezer forint.

Autóbusz előtt futva akart áthaladni az úttesten Szegeden, a Marx téren Randpiere Ella Szeged, Dugonics utca 34. szám alatti lakos, és nekiszaladt egy motorkerékpárnak, amely elütötte. A gyalogos súlyos sérülést szenvedett.

Szabálytalanul fordult meg személygépkocsival Szegeden, a Dorozsmai úton Gyuris Sándor Üllés, Árpád dűlő 141. szám alatti lakos, és nem adott elsőbbséget Bobély Ferenc Kiskundorozsma, Zentai utca 45. szám alatti lakosnak, aki motorkerékpárt vezetett. Nekihajtott a személygépkocsinak, majd az úttestre esett és sérülést szenvedett. Az anyagi kár mintegy 5 ezer forint.

Szegeden, a Marx tér és a Mikszáth Kálmán utca kereszteződésében Vancsura Miklós Rém, Lenin utca 20. szám alatti lakos személygépkocsival gyalogátkelőben elütötte Szabó Magdolna Üllés, Hámán Kató utca 10. szám alatti lakost, aki sérüléseket szenvedett.

Szegeden, a Bajai és a Fonógyári út kereszteződésében Burai Gyula Pécs, I. kerület, Frankel Leó utca 30. szám alatti lakos a kanyarodás közben gépkocsival elütötte Varga Sándor Szeged, Bajai út 8. szám alatti lakost, aki ittasan hajtott kerékpáron. Varga sérülést szenvedett.

Szeged és Hódmezővásárhely között gyalogosan haladt Búzás Sándor nyugdíjas, Hódmezővásárhely, Gorzsa tanya 852. szám alatti lakos, majd figyelmetlenül áthaladt a másik oldalra. Személygépkocsival elütötte Szerencsés László Békéscsaba, Thurzó utca 2/3. szám alatti lakos. Búzás életveszélyes sérüléseket szenvedett. Megsérült a gépkocsiban utazó Szerencsés Júlia békéscsabai lakos is.

Dolgozik az óriás prés

Befejezéséhez közeledik a Székesfehérvári Könnyűfémmű rekonstrukciója. 1,5 milliárd forint értékű beruházással bővítették a présművet és a szélesszalag-hengerművet, kiegészítették a gyár vízellátó rendszerét. A présmű korszerűsítése során pénteken üzembe helyezték a 2500 tonnás, legyel gyártmányú óriás prést, amely egymaga 20 millió forintba került. Az új présgépen megkezdődött a próbaüzem. Beállításával évente 3500 tonna alumíniumprofilt gyárt a könnyűfémmű.

Vetélkedő téeszbrigádok

Holnap, vasárnap kerül sor a Munka és műveltség elnevezésű vetélkedőre Szegeden, Hódmezővásárhelyen és Szentesen. A megye termelőszövetkezeteiben dolgozó szocialista brigádok vetélkedtek, és Szegeden kilenc, Vásárhelyen 14, Szentesen pedig tíz brigád jutott el a területi középdöntőbe. A megyei TESZÖV szervezésében Szegeden a Felszabadulás Tsz újszegedi virágkertészetében találkoznak a brigádok és zsüri előtt mérik össze tudásukat. A szegedi Felszabadulás Tsz, a mórahalmi Haladás Szakszövetkezet, a mórahalmi Egyetértés Szakszövetkezet, a zákányszéki Homokkultúra és Május 1. Szakszövetkezet, a röszkei Kossuth-, a rúzsai Napsugár, az ópusztaszeri Árpád vezér-, és a kisteleki Magyar—Szovjet Tsz brigádjai versenyeznek.

Mind a szegedi, mind a vásárhelyi és szentesi vetélkedő győztesei, illetve Vásárhelyről a két első helyezett kerül a megyei döntőbe. A verseny valamennyi résztvevője oklevelet kap, s az első helyezettek pénzjutalomban is részesülnek.